

Pedagogisch werkplan BSO

Opvang binnen Allente

Inhoud

Inleiding	3
1. Pedagogische doelen	3
1.1 Het kind voelt zich emotioneel veilig	3
1.2 Het kind ontwikkelt persoonlijke competenties	4
1.3 Het kind ontwikkelt sociale competenties	4
1.4 Het kind maakt zich normen en waarden eigen.....	5
2. Pedagogische theorieën	5
2.1 De communicatiemethode van Thomas Gordon.....	5
2.2 De pedagogiek van Reggio Emilia	6
2.3 Triple P Positief Opvoeden.....	7
3. Pedagogische middelen	8
3.1 Interactie tussen pedagogisch medewerker en kind	8
3.2 Kinderen met extra ondersteuningsbehoeften	9
3.3 Thematisch werken	11
4. Mentorschap.....	15
5. Algemeen	16
5.1 Locaties	16
5.2 Algemene informatie.....	16
5.3 De groepsindeling.....	16
5.4 Samenvoegen van groepen.....	17
5.5 Achterwachtregeling	18
6. Dagindeling.....	18
7. Hoe gaan we om met..	21
7.1 Zieke kinderen	21
7.2. Wanneer op de (nieuwe) groep	21
7.3 Eten en drinken	22
7.4 Ongevallenregistratie	22
7.5 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld	23
7.6 Afname van extra dagdelen naast een regulier contract.....	23

Inleiding

Het werkplan is een beschrijving van de praktische uitvoering van het pedagogisch beleidsplan. Het doel van het werkplan is de pedagogisch medewerkers een handvat te bieden bij de uitvoering van hun dagelijkse werkzaamheden en ouders inzicht te geven in de wijze waarop wij werken.

1. Pedagogische doelen

Het pedagogisch beleid is geënt op de 4 doelen van Rixsen-Walraven. In het pedagogisch beleid staan deze doelen omschreven. De uitvoering van deze doelen staan hieronder omschreven. De doelen zijn het centrale uitgangspunt voor het dagelijkse werk op de groep.

1.1 Het kind voelt zich emotioneel veilig

Om zich te kunnen ontwikkelen is het van groot belang dat het kind zich verzekerd is van emotionele veiligheid. Het gaat binnen de BSO om een veilige omgeving en veilige relaties. Een kind heeft van nature een eigen persoonlijkheid en het ontwikkelt daarbij zijn eigen karakter en onderscheidt zich daarmee van elke andere persoon. Wij respecteren de kinderen met hun verschillende emoties. Door het kind te waarderen zoals het is, leert het kind dat het de moeite waard is, dat het er mag zijn. Door op zijn gevoelens te reageren en in te spelen leert het kind dat het serieus genomen wordt.

In de interactie tussen de pedagogisch medewerkers en de kinderen en kinderen onderling wordt gelet op de basale interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit.
- Respect voor autonomie.
- Structureren en grenzen stellen.

Sensitieve responsiviteit

- We zorgen voor regelmatig één op één contact met het kind.
- We verwoorden de emoties die we zien bij het kind (blij, verdrietig) en spelen daarop in.
- We helpen de kinderen om hun gevoelens naar elkaar te uiten.

Respect voor autonomie

- Geef kinderen de mogelijkheid en de ruimte om zoveel mogelijk zelf te doen en zelf te ontdekken.
- Geef het kind de ruimte om zelf oplossingen te bedenken voor problemen waar hij tegenaan loopt.
- Reageer positief op de inbreng van kinderen.

Structureren en grenzen stellen

- Straal als pedagogisch medewerker voorspelbaarheid uit en handel respectvol en consequent.
- Stel grenzen wanneer een kind iets doet wat niet mag. Leg kort uit waarom dat gedrag niet geaccepteerd wordt.
- Maak het kind duidelijk wat je van hem verwacht.

Omgaan met emoties

Wij helpen de kinderen met het verwerken van hun gevoelens. Het is belangrijk dat het kind kan ontladen door erover te praten. Dat lucht op. Het is nodig voor het zelfvertrouwen van het kind dat het er van op aan kan, dat we zijn gevoelens serieus nemen. We moedigen het kind daarom ook aan om zijn gevoelens bespreekbaar te maken.

De pedagogisch medewerkers blijven rustig en consequent in hun handelen. Daarmee steunen ze de kinderen en geven hen houvast. Samen met de kinderen gaan ze het gesprek aan over emoties en de belevingswereld van het kind. Hiermee ondersteunen zij het kind in zijn eigen mogelijkheden.

Door het delen van emoties leren kinderen dat anderen dezelfde emoties kunnen hebben, maar ook dat anderen verschillende emoties kunnen hebben.

Door onze eigen emoties te laten zien, te giechelen, te lachen, boos te zijn of eens lekker gek te doen, zijn we een voorbeeld voor de kinderen. Het kind ziet dan dat het niet raar is en dat het mag.

1.2 Het kind ontwikkelt persoonlijke competenties

De kern van de ontwikkeling van kinderen tussen 4 en 13 jaar is het steeds zelfstandiger worden. Hierbij speelt de ontwikkeling van persoonlijke competenties een belangrijke rol. Door de kennis van de pedagogisch medewerker over de ontwikkelingsfasen van kinderen, biedt de pedagogisch medewerker activiteiten bewust aan en speelt in op wat de kinderen begrijpen, interessant vinden en kunnen. Door specifiek aanbod aan te passen steunen zij kinderen in hun ontwikkeling. De activiteiten zijn ook hier vooral leuk en boeiend voor kinderen.

Het kind heeft een positief zelfbeeld nodig om zelfvertrouwen te kunnen krijgen. Een belangrijke voorwaarde voor het ontstaan van dat positieve zelfbeeld is dat het kind zich gewaardeerd, veilig en vertrouwd voelt. Dan kan het zich ontplooien tot een persoon dat positief en zelfbewust in het leven zal staan. Door kinderen van jongs af aan te stimuleren in zelfstandigheid en zelfredzaamheid leren ze hun wereld beheersen. Dit vergroot dan weer het zelfvertrouwen en het gevoel voor eigenwaarde. Dit komt onder andere tot uiting in het zelfstandigheidscontract wat wij aanbieden. Met dit contract mogen kinderen bijvoorbeeld zelfstandig op het plein spelen zonder begeleiding, zelfstandig naar huis of naar de BSO lopen of fietsen of zelfstandig zwemmen in het zwembad. Dit contract wordt door ouders, kind en medewerker ondertekend.

1.3 Het kind ontwikkelt sociale competenties

Het kind is van jongs af aan gericht op sociaal contact en dat neemt toe naarmate hij ouder wordt. Wij willen de ontwikkeling van het sociaal gedrag bevorderen. Het (aan)leren van sociaal gedrag is voor iedereen van belang om zich staande te kunnen houden in de samenleving. Je moet met anderen kunnen spelen, werken en vriendschappen sluiten en onderhouden. Het samen opgroeien en daarbij in de gelegenheid gesteld worden om met anderen een relatie aan te gaan, de aandacht en het speelgoed delen, dragen aan deze ontwikkeling bij. Kinderen zullen, zeker naarmate zij elkaar beter kennen, keuzes kunnen maken in vriendjes en vriendinnetjes en daarbij hun plekje in de groep bepalen. Zo leert het kind ook dat het steun kan vinden bij de ander. In overleg met de pedagogisch medewerkers kunnen kinderen in andere ruimtes dan hun eigen groep spelen, zodat ze kunnen ervaren hoe het daar gaat. Hierdoor krijgen kinderen de mogelijkheid om vriendjes en vriendinnetjes, broertjes of zusje op te zoeken. Doordat de kinderen in andere ruimtes kunnen aansluiten bij anderen, hebben ze ook een bredere keuze in activiteiten. We stimuleren sociaal gedrag door kinderen geleidelijk aan zelf te laten zoeken naar oplossingen van conflicten en de vorm van het spel. We helpen de kinderen, wanneer ze daar zelf (nog) niet toe in staat zijn, bij het oplossen van een conflict.

Groepsdynamiek

Vanaf een jaar of vier worden vriendschappen erg belangrijk. Zij worden hechter en zijn in sterkere mate gebaseerd op vertrouwen en loyaliteit. Kinderen van deze leeftijd horen graag bij een groep. Het erbij horen geeft een gevoel van veiligheid. Tegelijkertijd kan het zo zijn, dat de eigen voorkeuren en interesses die het kind juist op deze leeftijd sterker begint te ontdekken, botsen met de normen van de groep. Dat kan leiden tot lastige keuzes voor het kind; toegeven aan de groepsdruk of kiezen voor eigenheid? Juist omdat erbij horen zo belangrijk is, zijn pedagogisch medewerkers in deze fase alert op pesten of macht en onderdrukking in de groep. Kinderen die toegeven aan de groepsdruk doen wellicht dingen die ze eigenlijk niet willen, zoals samen een ander pesten of liegen tegen de pedagogisch medewerker. Binnen de opvang binnen Allente hebben wij een pestprotocol, waarin voor pedagogisch medewerkers beschreven staat hoe om te gaan met pestgedrag.

1.4 Het kind maakt zich normen en waarden eigen

De opvang binnen Allente is als kinderopvang voor veel kinderen een belangrijke sociale groep waarin zij zich bewegen. Wij dragen normen en waarden over aan kinderen om ze te laten zien hoe wij op een goede manier met elkaar kunnen omgaan. Het kind zal tot een prettiger mens opgroeien als we het leren dat het belangrijk is om eerlijk en hulpvaardig te zijn, respect te hebben voor de ander en zich aan afspraken en regels te houden.

We willen kinderen duidelijk maken dat in onze samenleving niet overal dezelfde normen en waarden gehanteerd worden, maar dat er verschillen kunnen zijn en dat we elkaar daarin respecteren.

2. Pedagogische theorieën

Wij hebben bij het uitwerken van onze visie er bewust voor gekozen geen van de bestaande pedagogische theorieën integraal te volgen maar gebruik te maken van die delen van de theorieën die het best aansluiten bij onze visie. Hieronder beschrijven wij de manier waarop wij de theorieën in de praktijk toepassen.

2.1 De communicatiemethode van Thomas Gordon

Wat is de Gordon-methode?

De Gordon-methode is een opvoedingsmethode waarin je luistert naar het kind en met het kind communiceert op basis van respect. Gelijkwaardigheid en wederzijds respect staan centraal. Als er problemen zijn, los je die samen op.

Grondlegger

De grondlegger van de Gordon-methode is de Amerikaanse psycholoog Thomas Gordon (1918-2002). In feite staat hij aan de wieg van de democratische opvoedingsstijl.

Zijn opvoedingsstijl een stijl waarbij je als ouder duidelijk regels stelt, maar daarnaast ook ziet wat de wensen en behoeften van het kind zijn. Het zijn ouders die hun kinderen door het leven heen leiden met veel liefde. Ze denken na over de ontwikkeling van de kinderen en overleggen regelmatig met hun kind. Ze stellen niet alleen regels, maar beargumenteren die zodat hun kinderen begrijpen waarom de regels gesteld worden. Volgens deze methode voelen kinderen zich dan ook vaak niet aangevallen, maar juist aangemoedigd en gesteund door hun ouders.

De opvang binnen Allente is een voorstander van de opvoedingsstijl van Gordon en past deze, waar mogelijk, toe in onze communicatie tussen medewerker en kind.

Uitgangspunten van de Gordon-methode

Het uitgangspunt van de Gordon-methode is gelijkwaardigheid. Kinderen zijn, net als hun ouders of pedagogisch medewerkers op de BSO, individuen met eigen wensen en een eigen inbreng. Het uitgangspunt is dat je het meest effectief kunt opvoeden als je:

- zo goed luistert naar je kind dat je hem ook echt begrijpt;
- praat op een manier die je kind kan begrijpen;
- conflicten oplost op een manier dat niemand verliest;
- zodanig afspraken maakt dat iedereen zich eraan houdt;
- constructief omgaat met verschillen in waarden.

Resultaten

Als je op deze democratische manier opvoedt, dan heeft dat volgens de Gordon-methode de volgende resultaten:

- Het kind krijgt meer zelfvertrouwen.
- Opvoeder en kind krijgen meer begrip voor elkaar.

1.3.1 Pedagogisch werkplan BSO

Versiedatum: Januari 2020

Evaluatiedatum: April 2021

Verantwoordelijk: Regiomanager

- Er heerst een betere sfeer.
- Er zijn minder conflicten.
- Conflicten kunnen beter opgelost worden.
- Het kind krijgt meer verantwoordelijkheidsgevoel.
- Zowel opvoeder als kind hebben positievere gevoelens.

Onderdelen van de Gordon-methode

Belangrijke onderdelen van de Gordon-methode die zowel de ouders als de pedagogisch medewerkers kunnen helpen in het opvoeden:

- Kijk naar het gedrag van het kind en van jezelf. Het helpt je om te bepalen waar het probleem nu precies ligt.
- Actief luisteren: tegenover het kind herhalen wat hij gezegd heeft en checken of dat klopt. Bijvoorbeeld: 'Dus je zegt dat ...' of 'Bedoel je dat ...?'
- Ik-boodschappen: die gebruik je om op een assertieve manier te communiceren en je eigen grenzen aan te geven, van verklarend tot vriendelijk en confronterend. Bijvoorbeeld: 'Ik zie dat je ...' of 'Ik vind jouw gedrag ...'
- Overschakelen: in emotioneel heftige situaties moet je kunnen overschakelen van actief luisteren naar ik-boodschappen.
- Conflicten oplossen: Zorg ervoor dat je samen met het kind een conflict oplost. Dit kan gaan over een behoefte van een kind en over normen en waarden.

2.2 De pedagogiek van Reggio Emilia

Grondlegger van de pedagogiek van Reggio Emilia is de Italiaan Loris Malaguzzi (1920 -1994). In 1945 was Malaguzzi als leerkracht betrokken bij de bouw van een nieuw kindercentrum in Italië. Hij verdiepte zich in visies over onderwijs aan jonge kinderen en combineerde deze met zijn eigen ideeën en ervaringen tot een eigen pedagogiek.

Hieronder staan een aantal uitgangspunten van de Reggio-Emilia benadering beschreven.

Communiceren in meerdere talen

Kinderen zijn gericht op communicatie. Zij drukken zich daarbij niet alleen uit in gesproken en geschreven taal, maar ook via mimiek, geluid, beweging, dans, drama en muziek. Al deze vormen van communicatie zijn van belang omdat elke vorm zijn eigen zeggingskracht en mogelijkheden heeft. Pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om zich te uiten. Dit gebeurt o.a. door een uitgebreid aanbod van materialen.

In de praktijk

Wij stimuleren de kinderen om naast het reguliere aanbod van spelmateriaal (speelgoed schijf van vijf) ook te werken met dagelijkse gebruiksvoorwerpen en kosteloos materiaal. Op deze manier wordt de creativiteit van het kind gestimuleerd.

Jonge onderzoekers

De Reggio-Emilia benadering speelt hierop in door kinderen te laten werken in kleine groepjes waarin de kans op onderlinge uitwisseling optimaal is. Als vanzelf leren kinderen van elkaar, over elkaar, over zichzelf en over de wereld.

In de praktijk

De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om op onderzoek uit te gaan. De kinderen zijn daarbij leidend. De pedagogisch medewerker stimuleert en helpt de kinderen bij hun onderzoek en bij het uitwerken van de ideeën omdat zij meer kennis hebben (meerwetende partner). De pedagogisch medewerker gaat mee in de belevingswereld van het kind en tilt hun spel naar een hoger niveau. Op deze manier wordt de ontwikkeling van het kind gestimuleerd. De pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen mee te denken in de keuze voor thema's en activiteiten. Dit wordt tijdens het basisgroep moment met elkaar besproken.

Drie “pedagogen”

Eén van de ideeën van Reggio Emilia is dat kinderen elkaars “eerste pedagoog” zijn. Volwassenen ziet men als “tweede pedagoog” en de omgeving als “derde pedagoog”. De omgeving wordt zo ingericht dat deze de creativiteit die ieder kind van nature bezit, stimuleert.

In de praktijk

Als “tweede pedagoog” spelen de pedagogisch medewerkers in op wat kinderen beleven en doen. Door observeren en luisteren, komen de pedagogisch medewerkers erachter wat kinderen bezighoudt. Ze spelen actief met de kinderen mee.

Als “derde pedagoog” wordt de omgeving genoemd. Volgens de visie functioneren kinderen beter in kleine ruimten met een specifieke functie. Door het inrichten van speelhoeken en het aanbieden van spelmaterialen dagen wij de kinderen uit om te onderzoeken en te experimenteren.

2.3 Triple P Positief Opvoeden

Positief opvoeden is een ondersteuningsprogramma voor ouders en medewerkers en is erop gericht om de ontwikkeling van het kind te bevorderen en op een opbouwende manier om te gaan met het gedrag van het kind.

Als partner in de opvoeding is het belangrijk om ouders te ondersteunen bij de opvoeding en de ontwikkelingsstimulering van kinderen. Het is erg belangrijk om ook thuis de ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Dit kan alleen met behulp van ouders. Zo sluiten wij aan bij de kracht en mogelijkheden van de ouders/verzorgers.

Wat is positief opvoeden?

Met goede communicatie en positieve aandacht helpen we een kind om zich op een goede manier te ontwikkelen. Volgens het ondersteuningsprogramma kun je met positief opvoeden:

- een positief contact met het kind opbouwen;
- goed gedrag bevorderen;
- het kind nieuwe dingen leren;
- je kind beter laten luisteren;
- duidelijk en consequent reageren op ongewenst gedrag;
- maatregelen gebruiken die echt werken;
- meer genieten van opvoeden.

Basisprincipes

De 5 basisprincipes van positief opvoeden zijn:

1. Het kind een veilige en stimulerende omgeving bieden
2. Het kind laten ontwikkelen door positieve ondersteuning
3. Een aansprekende (of assertieve) discipline hanteren
4. Realistische verwachtingen hebben
5. Goed voor jezelf zorgen als ouder

Hoe gaat het in zijn werk

Ouders kunnen met hun opvoedvragen terecht bij de pedagogisch medewerkers. Zij zullen de ouders adviseren vanuit hun professionele kennis en ervaring. Triple P ondersteunt hierin door het uitgeven van “tipfolders”. Deze folders geven handvatten bij opvoedproblemen en zijn gericht op de verschillende ontwikkelingsfasen van het kind.

De ouders kunnen deze tips gebruiken bij opvoedvragen of opvoedproblemen. De ouder wordt gevraagd om de ervaringen met de tips terug te koppelen aan de pedagogisch medewerkers. De pedagogisch medewerker en de ouder kunnen op deze manier een aanpak bespreken.

1.3.1 Pedagogisch werkplan BSO

Versiedatum: Januari 2020

Evaluatiedatum: April 2021

Verantwoordelijk: Regiomanager

Opvoedstrategieën

De vijf basisprincipes van positief opvoeden richten zich op vier doelen:

1. Positief contact bevorderen
2. Nieuwe vaardigheden en gedrag leren
3. Gewenst gedrag bevorderen
4. Omgaan met ongewenst gedrag

Triple P in de praktijk

De pedagogisch medewerkers kunnen de tipfolders van Triple P gebruiken voor het opfrissen van hun basiskennis en basisvaardigheden. Het geeft een handvat voor het pedagogisch handelen. De doelen die voortkomen uit de basisprincipes van Triple P zijn verweven in de alledaagse contacten tussen de pedagogisch medewerker en het kind:

Positief contact bevorderen

- Tijd en aandacht aan het kind besteden
- Praten met het kind
- Het kind laten zien dat je hem waardeert

Nieuwe vaardigheden en gedrag leren

- Zelf het goede voorbeeld geven
- Gebruik maken van spontane leermomenten
- Vragen, vertellen en voordoen
- Gedragskaarten gebruiken (een beloningssysteem met stickertjes of stempels)

Gewenst gedrag bevorderen

- Het kind complimentjes geven en prijzen
- Positieve aandacht geven
- Het kind boeiende activiteiten aanbieden

Omgaan met ongewenst gedrag

- Duidelijke basisregels hanteren
- Het kind direct aanspreken op zijn gedrag
- Ongewenst gedrag gepast negeren
- Heldere instructies geven
- Logische consequenties verbinden aan het gedrag van je kind
- Het kind even laten stilzitten
- Een time-out geven bij ernstig ongewenst gedrag

3. Pedagogische middelen

Zoals in het pedagogisch beleid is aangegeven, maken wij gebruik van diverse middelen om de onder hoofdstuk één beschreven doelen te bereiken. In dit hoofdstuk geven wij een toelichting bij de verschillende pedagogische middelen.

3.1 Interactie tussen pedagogisch medewerker en kind

In een groep met kinderen gelden regels. Deze regels worden samen met de kinderen opgesteld. Het geeft de kinderen duidelijkheid en structuur, waarbinnen ze hun eigen gang kunnen gaan. De ervaring leert dat kinderen zich prettig en veilig voelen als ze weten wat wel en niet mag. De regels zijn positief geformuleerd; we benoemen het gewenste gedrag.

Door de regels leren de kinderen ook respect te hebben voor elkaar, voor volwassenen en voor materiaal. Zo zijn er binnen de BSO verschillende regels en afspraken op verschillende niveaus. Hieronder volgen een aantal voorbeelden.

De groep:

1.3.1 Pedagogisch werkplan BSO

Versiedatum: Januari 2020

Evaluatiedatum: April 2021

Verantwoordelijk: Regiomanager

- Positief over elkaar praten.
- Elkaar van nabij aanspreken.
- Dingen aan elkaar vragen en elkaar bedanken.
- Respect tonen voor persoonlijke geloofsuitingen.
- Respect tonen voor diversiteit (bijv. een gezin met 2 vaders).

Activiteiten:

- Opruimen is een gezamenlijke activiteit, dat gaat makkelijker. De pedagogisch medewerker legt uit waarom dat van het kind verwacht wordt.

De pedagogisch medewerkers hebben een belangrijke rol in de ontwikkeling van de waarden en normen. Hun reacties geven niet alleen richting en correctie aan het gedrag van kinderen, maar worden door kinderen ook gekopieerd in hun eigen gedrag naar andere kinderen of volwassenen. Respect geeft ruimte aan anderen en biedt daardoor mogelijkheden voor het maken van afspraken met elkaar.

- De pedagogisch medewerker let op zijn taalgebruik.
- De pedagogisch medewerker ziet er verzorgd uit.
- De pedagogisch medewerker toont respect door het kind bij de naam te noemen, aan te kijken wanneer hij met het kind praat, te luisteren en het kind uit te laten praten en respectvol over het kind te praten.
- De pedagogisch medewerker zal positief gedrag van het kind belonen. Dat doet hij door zijn waardering uit te spreken en het kind complimentjes te geven.

Ieder kind heeft een individuele aanpak nodig. Als het kind na een aantal keren waarschuwen nog niet luistert, zijn er verschillende manieren om het gedrag te corrigeren. Door middel van afkeuring laten blijken in lichaamstaal, boos kijken en door de intonatie en klank van de stem kan de medewerker laten blijken dat bepaald gedrag niet wenselijk is. In het uiterste geval wordt het kind even apart gezet. Na een paar minuten mag het kind weer meespelen, nadat de pedagogisch medewerker er nog even met het kind over heeft gepraat.

Voorbeelden van het overbrengen van waarden en normen bij kinderen in de BSO

- Kinderen worden gerespecteerd en er wordt respect van ze terug verwacht. Respect voor kinderen betekent dat we ze accepteren zoals ze zijn. Kinderen moeten ook leren dat volwassenen mensen zijn, die ook behoeften hebben en dat kinderen daar rekening mee moeten houden.
- Kinderen worden gestimuleerd om zelf na te denken. Bijvoorbeeld door de vraag te stellen: "Hoe zou jij je voelen als ze zo tegen jou doen?" En vraag kinderen naar hun eigen mening. Het stimuleert ze na te denken wat ze zelf vinden en dat hun persoon en hun mening er werkelijk toe doet.
- Kinderen eigen verantwoordelijkheden geven, want kinderen hebben behoefte aan verantwoordelijkheden passend bij hun leeftijd. Het ontwikkelt hun verantwoordelijkheidsgevoel en versterkt het zelfvertrouwen.
- De pedagogisch medewerkers leren kinderen andere kinderen niet buiten te sluiten of te pesten. Het is van belang dat de pedagogisch medewerkers de kinderen op hun gedrag aanspreken. Ze luisteren naar de kinderen en stellen vragen om de oorsprong van het pestgedrag, waar mogelijk, te achterhalen. De pedagogisch medewerker laat merken dat het kind geholpen wordt. Hierbij gebeurt niets buiten het kind om, want juist daar zijn veel kinderen zo bang voor. Elk kind heeft recht op een veilige leefomgeving. Voor een uitgebreide omschrijving verwijzen wij naar het pestprotocol (2.1.1 in het kwaliteitshandboek).
- De pedagogisch medewerker helpt de kinderen om een positief zelfbeeld te ontwikkelen. Geef kinderen veel genegenheid, aandacht, steun en tijd. En geef ze het gevoel dat ze op eigen benen kunnen staan en niet voortdurend de goedkeuring van anderen nodig hebben.

3.2 Kinderen met extra ondersteuningsbehoeften

Ieder kind is uniek en ontwikkelt zich op eigen wijze. Sommige kinderen hebben extra hulp en/of ondersteuning nodig om zich prettig te kunnen voelen op de groep. Deze extra begeleiding kan

1.3.1 Pedagogisch werkplan BSO

Versiedatum: Januari 2020

Evaluatiedatum: April 2021

Verantwoordelijk: Regiomanager

voorkomen op sociaal-emotioneel, cognitief, motorisch gebied. Ze hebben meer aandacht van de pedagogisch medewerker nodig om zich op hun gemak te voelen in de groep.

Wij vinden het belangrijk om kinderen te leren dat ieder mens verschillend is en andere behoeftes heeft. Hier besteden wij ook aandacht aan tijdens groepsmomenten. Dit doen wij door bijvoorbeeld gebeurtenissen op de groep met elkaar bespreken en kinderen te “verbinden” aan elkaar. Door het bieden van structuur en veiligheid in de dagindeling is herkenbaarheid gecreëerd voor kinderen. Kinderen weten wat er van hen verwacht wordt. Daarnaast worden er regels opgesteld en met de kinderen besproken. Dit geeft voor kinderen een gevoel van duidelijkheid, veiligheid en rust.

Pedagogisch medewerkers betrekken alle kinderen in het groepsproces. Het is belangrijk dat de kinderen met andere behoeften juist meer sensitieve en ondersteunende reacties van de pedagogisch medewerkers krijgen. Het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers zich van deze mechanismen bewust zijn en daardoor ook kinderen met een moeilijker temperament de ondersteuning geven die zij nodig hebben.

Voor een groep met kinderen met specifieke behoeften let de pedagogisch medewerker op de volgende punten;

- Waardeer alle kinderen om wie ze zijn, met al hun kenmerken. Een beperking of een gedragsprobleem is maar één van die kenmerken.
- Laat je verrassen in het contact met de kinderen. Als je goed naar kinderen kijkt en luistert, blijf je leren.
- Observeer waar het gedrag van het kind vandaan komt.
- Betrek alle kinderen actief bij het leren leven met de specifieke behoeften van kinderen in de groep. Zo leren ze met elkaar om samen verschillend te zijn.
- Zet kinderen met specifieke behoeften niet apart. Probeer hen te begrijpen en tegemoet te komen aan wat ze nodig hebben.
- Bied extra steun of pedagogische stimulering zo veel mogelijk aan binnen de groep.
- Gebruik je gewone pedagogische middelen, maar pas die wel aan de specifieke behoeften aan.
- Bescherm kinderen met specifieke behoeften niet te veel.
- Laat merken dat je elk talent van kinderen evenveel waard vindt.
- Vertel kinderen in de groep wat er is met een kind met specifieke behoeften. Houd het eenvoudig en vertel niet meer dan waar kinderen om vragen of niet meer dan datgene wat ze nodig hebben om het op hun niveau te kunnen begrijpen.
- Informeer, indien nodig en altijd in overleg met de ouders van het kind met specifieke behoefte, ook de ouders van groepsgenoten over kinderen met specifieke behoeften.
- Blijf bij ieder kind met specifieke behoeften zoeken naar praktische en haalbare oplossingen in de groep.
- Maak van een kind met afwijkend gedrag geen zondebok; blijf eerlijk kijken naar de interacties tussen kinderen.
- Corrigeer afwijkend gedrag, troost dan het kind en ‘verbind’ het vervolgens weer met zijn of haar groepsgenoten.
- Zoek samen met het kind naar bronnen en plekken van rust en ontspanning.
- Check of het algemene pedagogische klimaat in de groep goed, veilig en voldoende uitdagend is. Neem zo nodig maatregelen om dit klimaat te verbeteren.

Samenwerking deskundigen

Bij kwetsbare kinderen op een groep is de samenwerking met de inclusie pedagoog (inhoud), regiomanager (organisatie), scholen en externen (specifieke deskundigheid) belangrijk. De ouders zijn altijd betrokken en akkoord voor de acties rondom de kinderen. Er wordt onderzocht hoe een plan van aanpak kan worden opgesteld om de kinderen en hun ouders zo goed mogelijk te ondersteunen.

Kinderen met zorgen of ontwikkelingsachterstanden kunnen via een toeleiding op de BSO terecht komen of extra ondersteuning krijgen.

3.3 Thematisch werken

Tijdens schoolweken en in vakanties wordt er gewerkt met thema's. De pedagogisch medewerkers betrekken de kinderen bij het vaststellen van deze thema's en activiteiten. Iedere dag is er op de BSO een programma waaraan kinderen worden gestimuleerd mee te doen. De activiteiten zijn zodanig opgesteld dat er gedurende de week veel variatie wordt aangeboden. Op deze manier proberen we het alle kinderen naar de zin te maken en de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

De rol van de pedagogisch medewerker

De pedagogisch medewerker speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de kinderen. De rol van de pedagogisch medewerker heeft betrekking op:

- Het zorgdragen voor een plezierige BSO-tijd
- Het bedenken en ontwerpen van betekenisvolle activiteiten en thema's
- Het inrichten van een rijke leeromgeving
- Activiteiten aanbieden gericht op de ontwikkeling en behoeftes van kinderen
- Meedoen met activiteiten en samen met de kinderen tot spel komen.

Naast de georganiseerde activiteiten die worden aangeboden, krijgen de kinderen ook de ruimte om vrij te spelen. Op verschillende momenten worden ontwikkelingsgerichte activiteiten aangeboden. Deze activiteiten zijn gericht op de verschillende ontwikkelingsgebieden van het kind. De kinderen worden niet verplicht aan deze activiteiten mee te doen maar de pedagogisch medewerkers zullen de kinderen wel stimuleren.

Het werken met thema's geeft kaders aan voor de pedagogisch medewerker. Omdat we werken met een thema zullen de pedagogisch medewerkers gerichte activiteiten moeten bedenken en uitvoeren, dit stimuleert creativiteit en planmatigheid. Het werken met zelfbedachte thema's vanuit de groepen/locaties geeft meer verdieping en doelstellingen in het activiteiten aanbod en gelijker tijd invulling aan de opgestelde pedagogisch doelen. Tijdens de schoolvakanties wordt er thematisch gewerkt op organisatie breed niveau met als doel kwaliteit en pr te verbeteren in deze specifieke periodes, waarbij er dan ook sprake is van samenvoegingen en kinderen die alleen gebruik maken van vakantieopvang. Het thematisch werken moet vooral leuk en boeiend zijn voor kinderen.

3.4 Activiteiten

Medewerkers worden gestimuleerd om uitjes met kinderen te ondernemen. Met name in de vakantie is hier in ruimte mate de tijd voor, maar ook na schooltijd kan dit plaatsvinden. Uitjes in de buurt zoals de kinderboerderij of speeltuintje kunnen bezocht worden met behulp van de Stint. Dit is een elektrische bolderkar waar 10 kinderen in vervoerd kunnen worden. In elke regio is een Stint aanwezig. Uitjes hoeven niet altijd geld te kosten. Juist uitjes die gratis zijn zoals het bezoek aan het bos of ander natuurgebied stimuleert de fantasie van de kinderen extra. Op deze plekken verzinnen ze zelf spellen, balanceren ze over boomstronken en struinen ze door de bosjes. Hierdoor komen kinderen ook met meer vragen en wordt er meer geleerd dan reguliere speeltuinen.

3.5 Kinderparticipatie

Kinderen moeten een stem hebben in allerlei zaken die hen direct aangaan, zoals thema's bedenken, activiteiten samenstellen, inrichting en regels op de groep. Kinderparticipatie levert een belangrijke bijdrage aan de sociale competenties van kinderen en het samen werken met de pedagogisch medewerker aan een fijne BSO. De uitvoering vraagt om een participerende houding van de pedagogisch medewerker. De uitvoering is van belang voor het behoudt en verloop in de BSO. Het uitvoeren van kinderparticipatie vraagt specifieke competenties van de pedagogisch medewerker. Door kinderen mee te laten denken en doen willen we het vooral leuk en boeiend voor de kinderen maken.

3.6 Spelen en spelmateriaal

Spelmateriaal

1.3.1 Pedagogisch werkplan BSO

Versiedatum: Januari 2020

Evaluatiedatum: April 2021

Verantwoordelijk: Regiomanager

Om de verschillende manieren van spelen te onderscheiden is de 'schijf van vijf voor het spelen' ontwikkeld. Deze schijf van vijf geldt voor alle leeftijden. Een harmonisch aanbod van de schijf van vijf geeft speelgoed en spelen variatie, afwisseling, uitdaging en inspiratie. De schijf van vijf bestaat uit vijf aandachtspunten:

1. Creatief spelen en speelgoed: Dit is spelen en speelgoed waarbij het proces belangrijker is dan de prestatie. Gewoon lekker zingen zonder op tekst of technisch goede uitvoering te letten. Kleuren op gevoel, vrij uit rennen, zo maar wat aan elkaar passen of op elkaar stapelen. Je eigen dingen verzinnen.
2. Constructief spelen en speelgoed: Dit spelen en dit speelgoed gaat uit van de prestatie. De bedoeling is om die puzzel te leggen, die taak uit te voeren, het probleem op te lossen, iets te maken

volgens plan.

3. Cognitief spelen en speelgoed: Dit speelgoed en deze vorm van spelen is gericht op leren, kennen, denken, spelen met verstand.
4. Sociaal spelen en speelgoed: Sociaal spelen doe je met elkaar en sociaal speelgoed gebruik je in samenspel.
5. Motorisch spel en speelgoed: Deze hebben als belangrijkste kenmerk de aandacht voor bewegen. Bewegen kan fijn of grof motorisch gericht zijn, binnen en buiten plaatsvinden, met groot en klein speelgoed.

Pedagogisch medewerkers weten wat kinderen van verschillende leeftijden interessant vinden, wat ze begrijpen en kunnen - en wat meestal nog niet. Die kennis geeft houvast: ze weten wat ze mogen verwachten van een kind, hoe ze kunnen aansluiten bij de interesses en hoe zij hen kunnen steunen in hun verdere ontwikkeling. Want ook al gaat het in de buitenschoolse opvang om de vrije tijd van kinderen, ook dan gaat hun ontwikkeling gewoon door.

Voor kinderen is het belangrijk dat zij de BSO ervaren als een vrije tijd. Te veel nadruk leggen op georganiseerde activiteiten betekent dat een kind niet meer leert om zichzelf te vermaken. Anderzijds is een aanbod van uitsluitend vrij spel te weinig uitdagend voor veel kinderen. Zij willen graag iets nieuws leren of hun vaardigheden, talenten en creativiteit ontwikkelen. We streven ernaar om voor ieder kind hierin de juiste balans te vinden.

Een paar voorbeelden:

- Er worden verschillende activiteiten aangeboden waar kinderen aan kunnen deelnemen;
- Speelgoed en spullen bevinden zich op een vaste plek waar kinderen bij kunnen. Ze weten zo precies waar spullen liggen en wat er van hen verwacht wordt bij een overgang van de ene activiteit naar de andere.

Buiten spelen

Buitenspelen vinden wij erg belangrijk. Hierdoor bieden wij dagelijks buiten activiteiten aan. De activiteiten bestaan uit vrij spel met bijvoorbeeld skelters, stepjes en een touw of bal, maar ook uit groepsactiviteiten zoals tikspelen en balspelen.

Alleen bij extreme weeromstandigheden gaan we niet naar buiten (bijv. onweer, hagel, harde regen).

Buitenspelen is gezond voor kinderen. Bewegen op een natuurlijke manier helpt om op normaal gewicht te blijven, het bevordert de motorische ontwikkeling en het leert kinderen op jonge leeftijd hoe met elkaar om te gaan. 'Gewoon' buitenspelen maakt kinderen sociaal sterker.

Avontuurlijk spel

1.3.1 Pedagogisch werkplan BSO

Versiedatum: Januari 2020

Evaluatiedatum: April 2021

Verantwoordelijk: Regiomanager

Door kinderen de ruimte te geven tijdens hun binnen- en buitenspel en enige risico's te laten nemen, ondersteunen we een gezonde ontwikkeling van kinderen. Kinderen zijn van zichzelf erg nieuwsgierig naar wat voor ons risicovolle situaties lijken. Door goed in te schatten of de situatie daadwerkelijk gevaarlijk is kunnen de medewerkers de kinderen ondersteunen in dit spel.

Avontuurlijk spel heeft positieve uitwerkingen waardoor kinderen:

- Leren wat ze wel en niet kunnen
- Beter omgaan met stressvolle situaties
- Leren doorzetten
- Hun creatieve kanten stimuleren

In de praktijk kunnen we op het speelplein kinderen laten klimmen en klimtoestellen, laten balanceren over balken en met andere evenwichtsobstakels te laten spelen om hun grenzen te verleggen. Tijdens een bezoek aan natuurgebieden mogen kinderen o.a. in bomen klimmen, hutten bouwen en over boomstammen lopen afhankelijk van de motorische ontwikkeling en de inschatting van het risico.

In 2019 en 2020 gaan we dit stap voor stap implementeren op de werkvloer.

Activiteiten aanbieden aan verschillende leeftijden

Bij het activiteitenaanbod is het belangrijk dat je rekening houdt met de verschillende leeftijden van de kinderen. Hieronder geven we een globale beschrijving van welke activiteiten je aan kunt bieden bij welke leeftijdsgroep.

Kinderen van 4 en 5 jaar

In deze leeftijdsfase gaat het vooral om symbolisch spel: het doen alsof. Kenmerkend voor het spel van jonge kinderen is het herhalen en oefenen. Dit spel geeft kinderen veiligheid en houvast en ze zullen situaties steeds beter herkennen en de verschillende onderdelen ervan onthouden. Daardoor zullen ze de vaardigheden die ze in deze situaties nodig hebben steeds beter gaan beheersen. Zo groeit het zelfvertrouwen en zullen ze steeds weer iets nieuws leren. Oudere kleuters willen dan ook vooral laten zien wat ze kunnen en wat ze gedaan hebben. Het spel in deze periode is kortdurend en er wordt veel gewisseld. Regels, structuur en herhaling is belangrijk. Speel kringspelletjes en bewegingspelletjes en laat kinderen vrij in hoeken, zoals de thuishoek of het restaurant spelen. Speel gerust mee met de kinderen, neem het spel niet over, maar ga mee in de fantasie van het kind. Zorg ook voor voldoende ruimte voor vrij spel. Je kunt (vrij) spel eenvoudig uitlokken door prikkelend en uitdagend materiaal aan te bieden of hoeken te creëren waarin herkenbare situaties kunnen worden nagebootst. Denk daarbij niet alleen aan kant-en-klaar speelgoed, zoals poppen en garages. Denk juist ook aan ondefinieerbaar materiaal waar kinderen een eigen invulling aan kunnen geven, zoals dozen en wc-rollen, en aan echt materiaal zoals lege verpakkingsmiddelen voor in het winkeltje, harkjes, een kruiwagen voor buiten, et cetera. Kenmerkend voor het spel van jonge kleuters is het herhalen en oefenen.

Kinderen van 6 en 7 jaar

In deze leeftijd verschuift het spel van symbolisch spel naar spel volgens regels. Kinderen spelen gecompliceerde rollen en kunnen het spel langer volhouden. Daarnaast gaat het steeds meer om constructiespel. Daag de kinderen uit om zelf op onderzoek uit te gaan of activiteiten te bedenken en uit te voeren en zorg vooral voor 'echt' materiaal, zoals (tuin)gereedschap, kookgerei en dergelijke. Daarnaast spelen kinderen graag samen. Vanaf deze leeftijd wordt het dan ook interessanter om kinderen samen een spel te laten spelen waarbij regels moeten worden gevolgd of waarbij ze zelf regels moeten bedenken. De groep is uitgangspunt voor wat er gespeeld wordt, er is meer sprake van competitie. Speurtochten of 'zoek de verschillen-spel' zijn geschikte activiteiten. Speel mee met de kinderen, maar laat ze in eerste instantie vooral zelf ontdekken, experimenteren en samenwerken. Let er op dat je het spel niet overneemt.

Kinderen vanaf 8 jaar

Vanaf negen jaar beginnen kinderen groepjes te vormen op basis van interesses. Daarnaast zie je dat kinderen ook behoefte hebben om even alleen te zijn. Het is belangrijk om bij de keuze van

sport- en spelactiviteiten aan te sluiten bij de interesses van de kinderen. Speel in op behoeftes en interesses van kinderen bij het bepalen en bedenken van nieuwe activiteiten, door ze te betrekken bij het samenstellen van een activiteitenprogramma en ze zelf te laten kiezen. Laat kinderen binnen activiteiten ook zelf hun rol bepalen. Laat weten dat je er bent en dat je open staat voor ideeën voor nieuwe activiteiten en zorg daarnaast voor sport- en spelmateriaal (zoals ballen, rackets, maar ook favoriete gezelschapsspellen, et cetera). Denk ook aan (cognitief) uitdagende activiteiten waarbij techniek en/of onderzoek centraal staat. Laat ze zelf een onderzoeksvraag bedenken en hoe dit te onderzoeken of te maken. Tot slot is het goed om als team afspraken te maken over het spelen van computergames of het kijken van dvd's. Kinderen op deze leeftijd zullen hier behoefte aan hebben, maar ook geneigd zijn er niet meer achter vandaan te komen.

Omgaan met (spel)computers, televisie en telefoons

Binnen de opvang binnen Allente volgen we het mediabeleid. Te vinden in het kwaliteitshandboek onder 2.18.

We vinden het belangrijk dat kinderen niet te veel en te vaak achter de computer of televisie zitten. Zowel bij de VSO als bij de BSO vinden wij het belangrijk dat de kinderen andere activiteiten aangeboden krijgen. Activiteiten die aansluiten bij de belevingswereld van het kind, maar die ook uitnodigen om met meerdere kinderen samen te kunnen doen. Vanuit deze visie hebben we duidelijke regels gemaakt met betrekking tot het gebruik van (spel)computers, televisie en telefoons.

Kinderen vanaf 6 jaar mogen op een computer spelen. Per dagdeel mag er maximaal 30 minuten gespeeld worden op een (spel)computer, televisie, telefoon of soortgelijk instrument. Uitzondering op deze regel kan gemaakt worden als er een film wordt gekeken met een groep of er huiswerk gemaakt moet worden.

Een dagdeel is een reguliere middag na een schooldag. Indien er een studiedag of vakantiedag plaatsvindt, mag er in de ochtend en in de middag een half uur gespeeld worden op de (spel)computer, telefoon of televisie.

Als kinderen een half uur op hun telefoon hebben gespeeld mogen ze geen gebruik meer maken van de computer, dit geldt ook andersom.

Aan het gebruik van de computer zijn een aantal voorwaarden gesteld:

- Er worden geen spellen gespeeld die te maken hebben met geweld.
- Er is altijd een pedagogisch medewerker aanwezig in de ruimte als er op internet gespeeld wordt.
- Er worden geen chatprogramma's, social media of email gebruikt indien dit niet met de medewerker besproken is.
- Er worden geen dingen gedownload van internet.
- We houden wat betreft spellen op (spel)computers de geadviseerde leeftijdsgrens aan.

3.7 Opendeuren beleid

Wij stimuleren dat de kinderen ook activiteiten ondernemen buiten hun eigen basisgroep. Er worden ook specifieke activiteiten georganiseerd in een andere ruimte dan de eigen groepsruimte. De talenten van de pedagogisch medewerkers kunnen daarbij worden ingezet.

Ook tijdens het buitenspelen op het gezamenlijke buitenterrein kunnen kinderen samen activiteiten ondernemen met kinderen uit andere groepen. Op deze manieren worden kinderen uitgenodigd om hun horizon te verbreden.

Door het open deuren beleid worden kinderen meer mogelijkheden geboden om andere vriendjes of broertjes/zusjes uit een andere groep te ontmoeten. Dit kan zijn in het vrij spel van de kinderen,

maar er worden ook activiteiten aangeboden die kinderen extra uitdaging bieden. De kinderen kunnen ook deelnemen aan activiteiten van de andere groepen.

Samengevat is het doel van het open deuren beleid:

1. Uitbreiding van speelruimte, spelaanbod en leefruimte
2. Uitbreiding van onderlinge contacten tussen de kinderen
3. Profiteren van talenten van kinderen en pedagogisch medewerkers
4. Vertrouwdheid met de hele buitenschoolse opvang

Wanneer kinderen bij activiteiten de basisgroep verlaten wordt de maximale omvang van de basisgroep tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de locatie.

Door het samengaan van groepen wordt er op deze dagen vaker samengewerkt in het aanbod van activiteiten.

Op de reguliere BSO dagen bieden we vanuit de basisgroep activiteiten aan die passend zijn voor de leeftijd en ontwikkeling van deze groep kinderen. Er wordt naar gestreefd om kinderen die activiteit aan te bieden, die passend is bij de leeftijd, ontwikkeling maar ook interesse van de kinderen. Dit kan betekenen dat op deze dagen een kind aansluiting vindt in de geboden activiteit van een andere groep.

4. Mentorschap

Het doel van het mentorschap is het bewaken van het welbevinden en de ontwikkelingen van het kind en het bieden van een vast aanspreekpunt voor de ouders, waardoor de communicatielijnen worden verkort. In de ouderapp staat aangegeven welke mentor aan welk kind gekoppeld is. De pedagogisch medewerker die het kind het meeste ziet op de opvangdagen wordt aangewezen als mentor van het kind. Door de toewijzing van een mentor, die zich vanaf het eerste begin ontfermt over het kind, kan het welbevinden en de ontwikkelingen van het kind goed bewaakt worden. De mentor zorgt ervoor dat het kind kennismakt met de ruimte, de pedagogisch medewerkers en de andere kinderen op de groep. De mentor observeert het kind, middels een observatiesysteem. Op deze manier kunnen we de kinderen begeleiden zowel in het individuele- als het groepsgerichte ontwikkelingsproces, waarbij we primair uitgaan van de mogelijkheden van het kind. De observaties worden besproken met de ouders.

Taken mentor

- De mentor coördineert het intake gesprek van nieuwe kinderen.
- De mentor van het kind zorgt ervoor dat het kind kennismakt met de ruimte, de pedagogisch medewerkers, de regels en de andere kinderen op de groep.
- De mentor observeert het kind met behulp van de voor de doelgroep bestemde methode.
- Jaarlijks - indien nodig vaker - is er een 10-minuten gesprek tussen de ouders en de mentor aan de hand van de observatielijst.
- Alle bijzonderheden van het kind worden door de mentor gecommuniceerd met de collega's.

Observaties op de BSO

De mentor observeert het kind jaarlijks. Op deze manier kunnen we de kinderen begeleiden, zowel in het individuele- als het groepsgerichte ontwikkelingsproces, waarbij we primair uitgaan van de mogelijkheden van het kind. De observaties zijn een goede graadmeter hoe het kind op de opvang in de groep reageert. Kinderen reageren over het algemeen primair en laten op die manier weten wat ze ergens van vinden en of dit voldoet aan hun behoefte.

Jaarlijks - indien nodig vaker - is er een 10-minuten gesprek tussen de ouders en de mentor aan de hand van de observatielijst.

Tijdens de observatie wordt zowel gescoord op concrete gedragskenmerken als op een beschrijving van het gevoel of toestand van het kind zelf in zijn omgeving, in zijn relatie met de medewerkers en in zijn relatie tot andere kinderen. De resultaten van deze observaties worden, als daar

belangstelling voor is, besproken met de ouders direct na de observaties en anders worden de resultaten meegenomen naar de jaarlijkse 10-minuten gesprekken. Als er vragen zijn over de ontwikkeling van het kind en/of andere bijzonderheden, die niet direct met de ouders besproken of opgelost kunnen worden, nemen zij contact op met het middenkader. Hiervoor dienen ouders wel ingelicht te zijn. Het Middenkader kan langskomen voor een observatie en de ontwikkeling van het kind kan samen besproken worden. Werkbegeleiding wordt een aantal keer per jaar gegeven en is op aanvraag van de groep.

De mentor observeert het kind tijdens de volgende momenten:

- Binnenkomst
- Eten/drinken
- Vrij spel binnen
- Vrij spel buiten
- Gestructureerde activiteiten
- Vertrek

Het kan in sommige gevallen voorkomen dat er een vermoeden is van een ontwikkelingsachterstand bij het kind. Als er aanleiding toe is, wordt in overleg met de ouders gekeken hoe dit verder te onderzoeken. Uiteraard wordt de voortgang van deze afspraken met de ouders besproken en gezamenlijk besloten of er eventueel vervolgstappen genomen moeten worden en welke stappen dit zijn. Hiervoor neem je contact op met het middenkader. In dat geval wordt gebruik gemaakt van het stroomschema uit het Kind volgsysteem. De opvang binnen Allente heeft een aantal samenwerkingsverbanden met zorg verlenende instanties, zoals het CJG. Zij ondersteunen de pedagogisch medewerkers op de groep en gaan, indien gewenst, in gesprek met ouders en leidinggevende.

5. Algemeen

5.1 Locaties

De opvang binnen Allente heeft diverse buitenschoolse opvang locaties verspreid over de dorpen Sint Pancras, Broek op Langedijk, Noord Scharwoude, Zuid-Scharwoude, Oudkarspel en Heerhugowaard. Wij werken met leeftijdgebonden groepen, dit kan per locatie verschillen.

5.2 Algemene informatie

De openingstijden van de buitenschoolse opvang sluiten aan op de school. De pedagogisch medewerkers halen de kinderen van school en brengen hen naar de BSO. De kinderen die tot 18.30 uur blijven, worden in een samengevoegde groep opgevangen.

De pedagogisch medewerkers geven aan het eind van de dag een overdracht naar ouders. Eventuele bijzonderheden worden overgedragen.

5.3 De groepsindeling

De keuze van de groepsindeling is per locatie verschillend en is zowel afhankelijk van de inrichting van het gebouw als van de samenstelling van de leeftijd en de hoeveelheid kinderen. De BSO groepen voor kinderen jonger dan 7 jaar bestaan uit maximaal 20 kinderen. De BSO groepen voor kinderen van 7 jaar en ouder bestaan uit maximaal 36 kinderen. De groeps grootte is dus afhankelijk van de leeftijd van de kinderen, maar ook van het aantal vierkante meters. In het locatiegebonden werkplan staat dit nader omschreven.

Elke groepsindeling heeft zijn eigen kenmerken;

BSO voor de jongste kinderen

Voor de jongste kinderen is de BSO helemaal nieuw. De kinderen gaan net naar de basisschool en moeten nog wennen aan hun nieuwe dagindeling, er zijn immers zoveel nieuwe kinderen en

pedagogisch medewerkers waaraan je moet wennen. We vinden het belangrijk dat kinderen zich in de groep veilig voelen. Bij binnenkomst op de BSO gaan de kinderen eerst vrij spelen. Als alle kinderen op de groep aanwezig zijn. Naar de wc zijn geweest en hun handen hebben gewassen en alles is klaar gezet op tafel beginnen we aan het tafelmoment. Tijdens dit basisgroep moment besteden wij er aandacht aan om de kinderen te laten vertellen over hun dag. De kinderen en de pedagogisch medewerkers geven aandacht aan alle kinderen zodat ze zich veilig voelen in de groep en bij elkaar.

BSO voor de iets oudere kinderen

Vanuit de jongste BSO groep stromen de kinderen door. De kinderen zijn inmiddels al gewend aan school en aan hun nieuwe dagindeling en aan de andere kinderen. De kinderen weten inmiddels hoe het er op de BSO aan toe gaat en kennen de andere kinderen ook al goed. De kinderen worden wat vrijer gelaten tijdens het basisgroep moment, de kinderen kunnen het aan om wat meer zelfstandig in de groep te bewegen.

BSO voor de oudste groep kinderen

De kinderen worden inmiddels allemaal een stukje ouder. Bij het ouder worden hoort ook de begeleiding in de zelfstandigheid. De kinderen komen al jaren op de BSO en kennen alle regels, andere kinderen en alle pedagogisch medewerkers. De kinderen kunnen in grotere mate zelf bewegen en de kinderen wordt geleerd mee te denken t.a.v. regels en activiteiten.

BSO voor standalone locaties

Vooraf op de standalone locaties wordt gewerkt met groepen van 4-8 jaar. De kinderen leren hier van elkaar. De groep is gericht op een groter leeftijdsverschil onderling waarbij broertjes en zusjes veel met elkaar maar ook met andere kinderen kunnen optrekken. De pedagogisch medewerkers richten zich t.a.v. hun aanbod en basisgroep moment op de verschillende leeftijden en geven op basis van leeftijd en ontwikkeling sturing en begeleiding.

De Sport- en Spel BSO

Kinderen vanaf zes jaar die van sporten en bewegen houden kunnen naar de Sport en Spel BSO. De kinderen worden opgehaald vanaf school en krijgen verschillende sporten aangeboden om kennis mee te maken maar ook om sportiviteit te bevorderen. Kinderen op de Sport BSO hebben meer ruimte om te spelen dan op een reguliere BSO. Als we aankomen op de locatie mogen de kinderen eerst vrij buiten of binnen spelen. Hiervoor hebben we diverse materialen zoals skelters, steppen, maar ook ballen, frisbees en andere sportieve materialen. Er zijn ook voldoende spellen voor binnen zoals gezelschapsspellen. Sommige kinderen moeten zich eerst omkleden voordat zij naar buiten gaan. Na het eten en drinken wordt er een sport of spel aangeboden. Dit is altijd buiten, uitgezonderd extreme weersomstandigheden. De hele groep doet mee met dit spel. Na het spel kunnen kinderen weer vrij binnen of buiten spelen. Uiteraard ruimen we na afloop met zijn allen op. Uitgangspunt is dat kinderen het leuk vinden om te sporten en hier plezier aan beleven.

Zwemles tijdens de BSO

In samenwerking met De Geus bieden wij de BSO kinderen de gelegenheid hun zwemdiploma Easyswim te halen. De zwemles is tijdens schoolweken en duurt 2 uur. Naast de zwemles is er ook tijd om vrij in het water te spelen. Er kunnen maximaal 20 kinderen aansluiten bij de zwemactiviteit. De pedagogisch medewerker begeleidt de kinderen in het water en ondersteunt de zweminstructeur. Tijdens de schoolvakanties genieten de kinderen de opvang op hun vaste groep.

De Natuur-BSO

Elk seizoen en elk weertype biedt specifieke mogelijkheden. Wat groeit er allemaal in de lente? Waterspellen in de zomer, huttenbouwen en paddenstoelen zoeken in de herfst en sleeën in de winter. Elk seizoen kunnen er natuur gerelateerde activiteiten worden aangeboden. We proberen kinderen op een speelse manier respect voor de natuur bij te brengen.

5.4 Samenvoegen van groepen

Bij een lagere kind bezetting kan er voor gekozen worden om groepen samen te voegen. In deze samengevoegde groep is er meer keus voor kinderen om samen te spelen, elkaar te ontmoeten en

ontstaat meer gelegenheid om specifieke activiteiten aan te bieden, bijvoorbeeld aan kinderen van dezelfde leeftijd met dezelfde interesse.

De structuur van de dag op de groepen is min of meer gelijk. Daardoor is de werkwijze op een (samengevoegde) groep voor de kinderen herkenbaar. De continuïteit voor de kinderen is zo gewaarborgd. De pedagogisch medewerkers van de andere groep zijn bekende en vertrouwde personen voor de kinderen.

Bij het intake gesprek wordt bekend gemaakt in welke basisgroep het kind zit. De pedagogisch medewerker informeert de ouder indien er samenvoegingen of wijzigingen zijn.

Bij de samengestelde groep kan van de reguliere groeps grootte worden afgeweken, waarbij uiteraard wel altijd wordt uitgegaan van de vastgestelde kwaliteitsregels van de Wet Kinderopvang (pedagogisch-medewerker-kind-ratio).

5.5 Achterwachtregeling

De achterwachtregeling staat beschreven in de locatiegebonden werkplannen en in het Veiligheids- en gezondheidsbeleid.

6. Dagindeling

Dagindeling reguliere BSO dag

Omdat de scholen binnen de gemeente Langedijk op verschillende tijden uit zijn is hier onder een schema gemaakt met de meest voorkomende tijd. De dagindeling is een richtlijn, het kan aangepast worden aan de wensen en behoeften van de groep. Op de locatie wordt het programma uitgeschreven en passend gemaakt aan de doelgroep.

Na schooltijd	Ophalen van kinderen uit de klas/inloop voor kinderen die zelfstandig naar de BSO komen.
	Kinderen gaan naar het toilet en wassen hun handen. Tafel moment; Kinderen krijgen een beker limonade, water of thee te drinken. Als deze op is gedronken kunnen de kinderen kiezen uit verschillende soorten fruit en groenten dat in kleine stukjes is gesneden en wordt aangeboden op een bord. Na het eten van het fruit wordt er een cracker of rijstwafel gegeten. Verjaardagen worden gevierd na het drink/eet ritueel. Kinderen worden toegezongen door de groep waarin ze zitten, als ze een traktatie hebben, dan trakteren ze.
	Activiteit; er wordt een activiteit aangeboden dat aansluit op het thema. Deze activiteiten zullen variëren. Binnen kan er worden geknutseld, gedanst en gespeeld worden in een van de hoeken. Buitenspelen vinden we erg belangrijk. Hier zullen ook activiteiten georganiseerd worden. Te denken valt aan tikspelen, klimmen/klauteren en balspelen.
	Tijd om iets kleins te eten. Biscuitje, tuc oid.
	Kinderen die worden opgehaald, ruimen hun spelmateriaal op. Er wordt er nog een extra beker drinken aangeboden. Als kinderen gehaald worden, worden zij afgemeld door de pedagogisch medewerker. Er is tijd voor overdracht naar de ouders toe.
	Kinderen die er nog zijn, kunnen een activiteit doen. Als alle kinderen opgehaald zijn, zorgen de pedagogische medewerkers dat de ruimtes er weer netjes en verzorgd uitzien. Stoelen en banken worden op tafel gezet als de kinderen uit de ruimte zijn.

Dagindeling tijdens vakantiedagen

Tijdens de vakanties, zijn de thema's per dag beschreven. Deze thema's zijn uitgewerkt en er zijn voldoende materialen op locatie om met de kinderen een leuke dag te hebben. Ieder kind dat binnenkomt wordt aangemeld door de pedagogisch medewerker.

1.3.1 Pedagogisch werkplan BSO

Versiedatum: Januari 2020

Evaluatiedatum: April 2021

Verantwoordelijk: Regiomanager

8.15	De reguliere opvang begint. Kinderen kunnen gebracht worden tot 9.30 uur. De ruimte is zo ingericht, dat de kinderen het gevoel hebben dat ze welkom zijn. De speelhoeken zorgen ervoor dat de dag rustig gestart wordt en dat de kinderen kunnen kiezen waar ze gaan spelen. Het kind neemt afscheid van de ouder. Als een kind zelf moeilijk kan kiezen waarmee hij de dag wil beginnen, dan wordt hij hierbij geholpen. Tot ongeveer 10.00 uur zijn de kinderen zelfstandig bezig en de pedagogisch medewerkers starten met de voorbereidingen van de dag. We vinden het belangrijk dat een kind ook zelf zijn keuze maakt en daar is dit moment geschikt voor.
10.00	Kinderen gaan naar het toilet en wassen ook hun handen. Kinderen zitten aan tafel en gaan gezamenlijk drinken en eten. Er wordt gewacht tot alle kinderen in de basisgroep zijn.
10.30	Er wordt gestart met de activiteit. Deze activiteit wordt in groepjes gedaan, waarbij ieder kind de hulp kan krijgen die nodig is. We laten het kind vrij in de uitwerking van de activiteiten. Niet zo zeer het resultaat geldt, maar de inspanning en voldoening van het kind. Bij sport- en groepsactiviteiten stimuleren we het kind tot actief meedoen en kijken we in welk groepje het kind het meest tot zijn recht komt.
12.00-13.00	Lunch. Kinderen gaan naar het toilet en wassen hun handen. Pedagogisch medewerkers lunchen samen met de kinderen. Na afloop van de lunch wordt gezamenlijk met de kinderen opgeruimd en schoongemaakt.
13.00-14.00	Na het eten gaan alle kinderen buiten spelen. Als de weersomstandigheden dit niet toelaten, dan wordt er naar een alternatief gekeken.
12.30-15.00	De pedagogisch medewerker gaat om de beurt met pauze
14.00-15.30	Er worden verschillende activiteiten aangeboden die te maken hebben met het vakantie thema voor zowel binnen als buiten, maar ze mogen ook vrij spelen. We stimuleren de kinderen om een keuze te maken.
15.30-16.00	Kinderen gaan naar het toilet en wassen ook hun handen. Kinderen zitten aan tafel en gaan gezamenlijk drinken en eten. Verjaardagen worden gevierd. Er wordt naar de traktatie en dagprogramma gekeken om tijdstip van vieren te bepalen. Kinderen worden toegezongen door de groep waarin ze zitten, ze krijgen een cadeautje en als ze een traktatie hebben, dan trakteren ze.
16.00-17.00	Als er nog kinderen zijn die aan de activiteit van de dag willen werken krijgen zij die mogelijkheid en verder moeten de kinderen zich ook weer zelf gaan vermaken en mogen ze vrij spelen. Vanaf dit tijdstip gaan we beginnen om de materialen van de dagactiviteit op te ruimen. De materialen voor de volgende dag kunnen bijeengezocht worden. Indien nodig kunnen hier nog verdere voorbereidingen voor getroffen worden.
17.00	Tijd om iets kleins te eten. Biscuitje, tuc oid.
Rond 17.30	Kinderen die worden opgehaald, ruimen hun spelmateriaal op. Er wordt er nog een extra beker drinken aangeboden. Als kinderen gehaald worden, worden zij afgemeld door de pedagogisch medewerker. Er is tijd voor overdracht naar de ouders toe.
17.30-18.30	Kinderen die er nog zijn, kunnen een activiteit doen. Als alle kinderen opgehaald zijn, zorgen de pedagogische medewerkers dat de ruimtes er weer netjes en verzorgd uitzien.

Dagindeling bij zwemactiviteiten

	Kinderen worden na school met het busje of de Stint opgehaald van de locaties
	Drinken en fruit op locatie
	Zwemles van 2 uur (les gecombineerd met kort speelkwartiertje in het water, een pauze met drinken en tussendoortje en afwisseling oefeningen kracht en techniek)
	Aankleden en eventueel nog iets drinken

	Ouders halen kinderen op. Kinderen die niet voor 18:00 worden opgehaald, worden naar de verlengde opvang op de Krullebaar in Broek op Langedijk gebracht.

7. Hoe gaan we om met..

7.1 Zieke kinderen

Een BSO is niet berekend op de opvang van zieke kinderen. Ziekte is echter een rekbaar begrip waardoor soms discussies ontstaan of een kind met ziekteverschijnselen wel naar het kindercentrum mag of thuis moet blijven. Bij de beslissing hierover zijn twee aspecten bepalend: namelijk het welbevinden van het zieke kind zelf en de gezondheid van de andere kinderen van de groep. Zie ook het beleid Zieke kinderen, 2.5.1.

Het welbevinden van het zieke kind

In twijfelgevallen is het zinvol om het kind gericht te observeren. Niet elke gedragsverandering wordt door ziekte veroorzaakt en het is ook niet de bedoeling dat je als beroepskracht een diagnose gaat stellen. Het gaat erom dat je kunt beslissen of het kind in de groep kan blijven, of je de ouders moet waarschuwen, of dat je misschien zelfs direct een arts moet inschakelen.

Gezondheid van de andere kinderen

Bij enkele besmettelijke ziekten die ernstig kunnen verlopen, mag het zieke kind niet naar het kindercentrum komen, omdat dan het risico voor de andere kinderen en beroepskrachten om ook besmet te worden te groot is. Dit tijdelijk niet toelaten van zieke kinderen vanwege het besmettingsrisico voor anderen wordt 'wering' genoemd. Wering is alleen zinvol als besmetting van de andere kinderen nog niet heeft plaatsgevonden en niet op een andere manier te voorkomen is. Het weren van deze kinderen gebeurt in overleg met de GGD. Indien er een uitbraak is van een besmettelijke ziekte worden de ouders geïnformeerd door middel van een briefje aan de deur.

Ons beleid voor zieke kinderen is gebaseerd op het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid "Gezondheidsrisico's in een basisschool of buitenschoolse opvang (4-12 jarigen)".

7.2. Wennen op de (nieuwe) groep

De pedagogisch medewerkers proberen nieuwe kinderen zo goed mogelijk te begeleiden. Dit geldt ook voor kinderen die overgaan naar een nieuwe groep of bij de overgang van kinderdagverblijf naar buitenschoolse opvang.

Als er gedurende een dagdeel gewend wordt, telt de BKR zowel op de oude groep als de wengroep. Indien het gaat om een uurtje meespelen op de wengroep, wordt dit niet meegeteld in de BKR.

Wenperiode nieuw kind

Na de plaatsing van het nieuwe kind vindt er eerst een kennismakingsgesprek plaats. Het kind kan met ouders en/of verzorgers de buitenschoolse opvang en de groep waar ze komen bekijken en afspraken maken over het wennen. Ook vragen de pedagogisch medewerkers door middel van een formulier specifieke gegevens over het kind. Ieder kind krijgt een mentor aangewezen. De mentor is ook de contactpersoon naar de ouders toe.

De mentor bewaakt het welbevinden en de ontwikkelingen van het kind en is een vast aanspreekpunt voor de ouders, waardoor de communicatielijnen worden verkort.

Overgang naar een andere groep

Voordat het kind overgaat, wordt tussen de “oude” mentor, de “nieuwe” mentor, de ouders en het kind overleg gepleegd over deze overgang. Afhankelijk van het kind laten we het kind al even kennismaken met de nieuwe groep voordat het overgaat naar de andere groep. Dit kan even een middagje spelen zijn of alvast 1 dag over naar de nieuwe groep en de overige dagen gewoon op de vertrouwde groep. De mentor van het kind zorgt voor de overdracht van de informatie naar de nieuwe mentor. Indien nodig of op verzoek wordt door de nieuwe mentor een afspraak met de ouders gemaakt om kennis te maken met de groep.

7.3 Eten en drinken

Tafelmoment (eten en drinken)

Als alle kinderen uit school zijn en de groep compleet is maken we ons klaar voor het tafelmoment. Eerst gaan alle kinderen even naar het toilet en handen wassen.

Met het tafelmoment maken we een onderscheid tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

4-5 jarigen

De bekers met limonade en water staan klaar op tafel en worden uitgedeeld aan de kinderen. Als ieder kind een beker voor zich heeft staan mag iedereen drinken.

Als het drinken is opgedronken komt er een bordje met verschillende stukjes fruit en groente langs. Kinderen mogen twee verschillende stukjes pakken in de 1^e ronde. Als ieder kind twee stukjes heeft mag er gegeten worden. Als er nog stukjes fruit over zijn mogen de kinderen nog een stukje fruit pakken totdat het op is. Tijdens het eten van het fruit smeren de medewerkers de crackers of rijstwafels die op worden gegeten als het fruit op is. Tijdens het tafelmoment worden er verhalen van de dag verteld door de kinderen. Elk kind krijgt de kans zijn verhaal te vertellen aan tafel. Als iedereen is uitgegeten worden de activiteiten besproken die op het programma staan. Kinderen kunnen hierbij zelf kiezen wat ze gaan doen.

Na het tafelmoment wassen de kinderen hun handen indien nodig en kunnen ze gaan spelen.

6-7 jarigen

Bij deze leeftijd worden de kinderen al meer zelfstandig. We kiezen er voor om het tafelmoment in buffetvorm uit te voeren of kinderen mogen zelf pakken van de schalen op tafel. Er kan een tafel zijn waar alle kinderen aan zitten of meerdere tafels met kleine groepjes. Het drinken en fruit en groente staan klaar en de kinderen mogen zelf pakken als iedereen zit. Kinderen kunnen gezellig met elkaar kletsen en het activiteitenprogramma wordt doorgenomen. Samen met de kinderen wordt ook doorgenomen hoe zij komende thema's willen invullen. Als het fruit op is gegeten mag er een cracker of rijstwafel worden gesmeerd. Afwisselend wordt dit gedaan door de medewerker of door de kinderen zelf.

Indien nodig wassen de kinderen hun handen en mogen vrij spelen op de groep totdat het activiteitenprogramma start.

8 jaar en ouder

Bij de 8+ groepen proberen we de kinderen in grote mate zelfstandig te laten worden. We serveren hierbij het eten en drinken in buffetvorm. Als de kinderen uit school zijn mogen ze eerst even vrij spelen. We merken dat oudere kinderen dit nodig hebben voordat ze weer aan tafel gaan. Kinderen mogen zelf een plekje zoeken aan een tafel indien dit mogelijk is binnen de ruimte. We proberen aparte plekken te creëren waar kinderen aan verschillende tafels kunnen zitten. Tijdens het eetmoment mogen ze zelf drinken en fruit en groente pakken. De cracker of rijstwafel wordt zelf gesmeerd. Binnen de ruimte proberen we een huiskamer sfeer te creëren waarin de kinderen zich op hun gemak voelen. Als de kinderen klaar zijn met eten en drinken kunnen ze mee doen aan de geboden activiteit of vrij spelen.

7.4 Ongevallenregistratie

Bij een ongeval wordt het ongevallenregistratieformulier (2.1.4) digitaal ingevuld door de pedagogisch medewerker (concept). Deze stuurt het digitale formulier door naar de regiomanager en naar afdeling financiën. Aan de hand van het concept formulier ongevallenregistratie worden

door de regiomanager eventueel acties uitgezet. Deze worden door de regiomanager geregistreerd op het ongevallenregistratie formulier. Deze definitieve versie wordt door de regiomanager nogmaals naar de afdeling financiën gestuurd. Deze afdeling plaatst het formulier in de map “ongevallen registratie” voor rapportage doeleinden.

De regiomanager inventariseert de ongevallen en zal hier, indien nodig, acties op uitzetten.

7.5 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

De meldcode beschrijft in 5 stappen wat de pedagogisch medewerkers moeten doen bij vermoedens van geweld. De opvang binnen Allente hanteert de meldcode zoals beschreven door de Brancheorganisatie Kinderopvang. Bij vermoeden van seksueel misbruik door eigen personeel handelen wij naast wat beschreven staat in de meldcode, documentnummer 2.6.1 en 2.6.2. volgens een Allente-gerichte aanvulling. Kwaliteitsdocumenten zijn te vinden op de K-schijf.

7.6 Afname van extra dagdelen naast een regulier contract

Bij de opvang binnen Allente bestaat de mogelijkheid om extra dagdelen af te nemen. In dit geval zijn de kinderen al geplaatst op een bepaalde stamgroep en kunnen zij ook bij afname van extra dagdelen op deze groep blijven, mits de bezetting dat toelaat. Is dat niet het geval dan wordt de ouder aangeboden om eventueel het extra dagdeel af te nemen op een andere groep. Dit kan alleen als de ouders tevoren hebben aangegeven hier geen bezwaar tegen te hebben.